

ใบสมัครส่งผลงานเข้าร่วมโครงการประกวด LIKE Talk Award (หน่วยงานส่วนกลาง)

1. ชื่อผลงาน เมล็ดข้าวของหนู

หน่วยงาน สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ

2. ประเภทผลงาน

- () งานวิจัย
- (✓) การจัดการความรู้
- () นวัตกรรม

3. รายชื่อสมาชิก

- 1) ชื่อ-สกุล นางสาว สิริมา พาลาภ ตำแหน่ง พี่เลี้ยงเด็ก
- 2) ชื่อ-สกุล นางสาวเบญญา ป้อมสะแก ตำแหน่ง พี่เลี้ยงเด็ก

4. ผู้ประสานงาน

ชื่อ-สกุล นางสุภิญญา เกียรติพานิชกิจ
โทรศัพท์ - มือถือ 085-5401048
โทรสาร - E-mail winkly_heart@hotmail.com

5. โสตทัศนอุปกรณ์ที่ต้องการเพิ่มเติม

- () สื่อภาพเคลื่อนไหวด้วยโปรแกรม Windows Media Player
- (✓) อื่นๆ (ระบุ).....Power point.....

6. อุปกรณ์ที่ต้องการใช้เพิ่มเติม

- (✓) โต๊ะสำหรับการนำเสนออุปกรณ์อื่นๆ เช่น โมเดล นวัตกรรม หนังสือ แผ่นพับ ฯลฯ
- () อื่นๆ (ระบุ).....

เปิดรับผลงานตั้งแต่วันที่ - 28 กุมภาพันธ์ 2562

ส่งใบสมัครพร้อมรายละเอียดผลงานมาที่ สำนักคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

โทรสาร. 02 - 590 - 4597 E-Mail : anamai.km@gmail.com โทร : 02-590-4595-96

ผู้ประสานงาน : ธัญญาภรณ์ พิบูลย์พล/ ชนกพร แสนสุด

เมล็ดข้าวของหนู

นางสาวสิริมา พาลาภ
นางสาวเบญญา ป้อมสะแก

ที่มาและแรงบันดาลใจ

จากการศึกษาข้อมูลเด็กปฐมวัยกลุ่มอายุ 2-3 ปี สถาบันพัฒนาอานามัยเด็กแห่งชาติ จำนวน 24 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 17 คน เพศหญิงจำนวน 7 คน โดยการสอบถามพูดคุยกับเด็กในชั้นเรียนพบว่าเด็กไม่มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องคุณค่าและประโยชน์ของข้าว มีพฤติกรรมไม่ชอบรับประทานข้าว ชอบบอมข้าว บ้วนข้าวทิ้ง และจากการสำรวจข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ปกครองถึงพฤติกรรมการรับประทานข้าวเมื่ออยู่ที่บ้าน พบว่าเด็กส่วนใหญ่มีพฤติกรรมไม่ชอบรับประทานข้าว ชอบรับประทานกับข้าวมากกว่าข้าว มีพฤติกรรมอมข้าว รับประทานข้าวน้อย และทำข้าวหกเสมอขณะรับประทานข้าว ตลอดจนไม่รู้ที่มาของข้าวที่รับประทาน จึงได้มีแนวคิดการจัดกิจกรรมการปลูกข้าวโดยให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยมีขั้นตอนให้เด็กๆ ได้เรียนรู้วิธีการปลูกข้าว และความเหนียวยากลำบากของชาวนา เรียนรู้ขั้นตอนและวิธีการดูแลต้นข้าว เรียนรู้ความสำคัญของข้าว และได้ลงมือปฏิบัติทุกขั้นตอนด้วยตนเอง จนเกิดความรู้และความเข้าใจในประโยชน์และคุณค่าของข้าว โดยผู้วิจัยคาดหวังว่ากิจกรรมการปลูกข้าวจะส่งผลให้เด็กเกิดความรู้และความเข้าใจในคุณค่าของข้าวและมีความอยากที่จะรับประทานข้าวมากขึ้น เพราะข้าวมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรู้และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของเด็กปฐมวัย อายุ 2-3 ปีในกิจกรรมปลูกข้าว
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของข้าวในเด็กปฐมวัย อายุ 2-3 ปีภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมปลูกข้าว

รูปแบบงานวิจัย

การพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยครั้งนี้ จัดทำขึ้นเพื่อจัดประสบการณ์ใหม่ๆ ให้แก่เด็กได้เรียนรู้วิถีชาวนาไทย มีประสบการณ์ตรงในการปลูกข้าว เพื่อปลูกฝังการเห็นคุณค่าของข้าวและชาวนาไทยให้แก่เด็กปฐมวัย อายุ 2-3 ปีที่อยู่ในความดูแลของสถาบันพัฒนาอานามัยเด็กแห่งชาติ กรมอานามัย รูปแบบการวิจัยเป็นแบบ Action research ระยะเวลาการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561 - มกราคม 2562

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยกลุ่มอายุ 2-3 ปี จำนวน 24 คน แบ่งเป็น ชายจำนวน 17 คน หญิงจำนวน 7 คน ในสถาบันพัฒนาอานามัยเด็กแห่งชาติ

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบประเมินการมีส่วนร่วมของเด็กในกิจกรรมปลูกข้าว (สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก) โดยครูที่เลี้ยงจะสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมปลูกข้าวทุกวัน จันทร์-ศุกร์ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561-มกราคม 2562
2. แบบสอบถามความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับข้าวในเด็กปฐมวัยก่อน-หลังกิจกรรมปลูกข้าว (สำหรับผู้ปกครอง) โดยผู้ปกครองจะสอบถามเด็กและบันทึกข้อมูลลงแบบบันทึก ทั้งก่อนและหลังจัดกิจกรรมปลูกข้าว แบ่งเป็นข้อคำถาม จำนวน 4 ข้อ ดังนี้ 1) ข้าวมาจากไหน 2) ทำไมเด็กๆต้องกินข้าว 3) ทำไมต้องกินข้าวให้หมดจาน 4) ข้าวมีประโยชน์อย่างไร โดยมีคะแนนเต็ม 4 คะแนน

3. แบบบันทึกพฤติกรรมมารับประทานอาหารของเด็กปฐมวัย ช่วงกิจกรรมปลูกข้าว (สำหรับผู้ปกครอง) โดยผู้ปกครองจะสังเกตและบันทึกข้อมูลเป็นรายเดือน ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561-มกราคม 2562 โดยพฤติกรรมมารับประทานอาหาร แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) อมข้าว 2) ทานข้าวปริมาณน้อยกว่าครึ่งจาน 3) ไม่ยอมตักข้าวกินเอง 4) เชี่ยข้าว และ 5) กินไปเล่นไป

4. แบบบันทึกปริมาณข้าวที่หกขณะรับประทานอาหาร ช่วงกิจกรรมปลูกข้าว (สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก) โดยบันทึกทุกวัน จันทร์-ศุกร์ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561-มกราคม 2562 การบันทึกปริมาณข้าวหก แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 1) ปริมาณข้าวที่หก 1-20% 2) ปริมาณข้าวที่หก 21-40% 3) ปริมาณข้าวที่หก 41-60% 4) ปริมาณข้าวที่หก 61-80%

นิยามคำศัพท์

กิจกรรมปลูกข้าว หมายถึง กิจกรรมที่ครูได้จัดให้เด็กได้ มีประสบการณ์ตรง ปฏิบัติรับผิดชอบด้วยตนเองในการปลูกข้าว ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมที่ต่อเนื่อง 18 กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ 1	เรียนรู้อาชีพชาวนา	กิจกรรมที่ 2	เตรียมดิน-เพาะต้นกล้า
กิจกรรมที่ 3	ดูแลสังเกตการงอกของต้นกล้า	กิจกรรมที่ 4	เตรียมดินเพื่อปลูกข้าว
กิจกรรมที่ 5	ดำนาในถังซีเมนต์	กิจกรรมที่ 6	เตรียมแปลงนาสำหรับปลูกข้าวในนาสาธิต ครั้งที่ 2
กิจกรรมที่ 7	ดำนาปลูกข้าว ครั้งที่ 2	กิจกรรมที่ 8	วัดการเจริญเติบโตของต้นข้าว
กิจกรรมที่ 9	วัดการเจริญเติบโตของต้นข้าว/ใส่ปุ๋ย/ปล่อยปลา	กิจกรรมที่ 10	รดน้ำ/ดูแล/วัดการเจริญเติบโต
กิจกรรมที่ 11	ดูแลกำจัดวัชพืชในแปลงนา	กิจกรรมที่ 12	เรียนรู้ประโยชน์ของต้นข้าว
กิจกรรมที่ 13	เมื่อต้นข้าวของหนูออกรวง	กิจกรรมที่ 14	เรียนรู้วิธีการป้องกันศัตรูพืช
กิจกรรมที่ 15	เรียนรู้การดูแลและกำจัดวัชพืชในแปลงนา	กิจกรรมที่ 16	เรียนรู้อาหารที่ทำจากข้าว
กิจกรรมที่ 17	จัดกิจกรรมเกี่ยวกับข้าว	กิจกรรมที่ 18	กิจกรรมฟาดข้าวหรือนวดข้าว

กระบวนการดำเนินงานวิจัย

1. ให้ข้อมูลแก่ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับกิจกรรมปลูกข้าว วัตถุประสงค์ และกิจกรรมย่อยในโครงการ
2. ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับข้าวในเด็กปฐมวัย ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมปลูกข้าว
3. กิจกรรมประสานความร่วมมือจากผู้ปกครองในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้คุณค่าประโยชน์ ขั้นตอนของการปลูกข้าว เพื่อลดพฤติกรรมมารับประทานข้าวของเด็ก ซึ่งในขณะปฏิบัติในกิจกรรมย่อยทั้ง 18 กิจกรรม ครูผู้ดูแลเด็กจะประเมินการมีส่วนร่วมของเด็กทุกครั้งในกิจกรรมปลูกข้าว
4. ขอความร่วมมือผู้ปกครองในการสอบถามเด็กและบันทึกข้อมูลลงในแบบสอบถามความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับข้าวในเด็กปฐมวัย หลังกิจกรรมปลูกข้าว

5. ขอความร่วมมือผู้ปกครองในการบันทึกพฤติกรรมมารับประทานอาหารของเด็ก โดยสังเกตและบันทึกข้อมูลเป็นรายเดือน ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561-มกราคม 2562
6. คุรบันทึกปริมาณข้าวที่หกดขณะรับประทานอาหาร โดยบันทึกทุกวัน จันทร์-ศุกร์ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561-มกราคม 2562
7. รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และรายงานผลการวิจัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เด็กที่มีพฤติกรรมไม่ชอบรับประทานข้าวสามารถรับประทานข้าวได้มากขึ้น สามารถบอกถึงประโยชน์คุณค่าและรับรู้ถึงความสำคัญของข้าว สงสารชวานาและต้นข้าวที่เด็กๆได้ลงมือปลูก ปลูกฝังให้เด็กมีความเอาใจใส่ รับผิดชอบในหน้าที่ของตน และเกิดความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนเองได้กระทำตั้งแต่เริ่มต้น

สรุปผลและอภิปราย

จากการศึกษา กิจกรรมปลูกข้าวในเด็กปฐมวัยกลุ่มอายุ 2-3 ปี สถาบันพัฒนาอานามัยเด็กแห่งชาติ พบว่า ระดับพฤติกรรมมารับประทานอาหารของเด็กปฐมวัย ช่วงกิจกรรมปลูกข้าว ผลการบันทึกพฤติกรรมจากผู้ปกครอง พบว่า พฤติกรรมการอมข้าว ค่อยๆ ลดลงจนเมื่อเวลาผ่านไป 3 เดือน ไม่มีเด็กอมข้าว พฤติกรเด็กทานข้าวได้ปริมาณมากขึ้น พฤติกรรมการไม่ยอมตักข้าวกินเอง และค่อยๆ ลดลงจนเด็กตักข้าวกินเองได้ทุก คน พฤติกรรมการเขี้ยวข้าวลดลง พฤติกรรมการกินไปเล่นไปลดลง (ลดความเสี่ยงจากการทำข้าวหกจากการเล่น)

ดังนั้น การศึกษากิจกรรมปลูกข้าวสามารถนำไปใช้ในศูนย์เด็กเล็กที่มีกลุ่มอายุ 2-3 ปีที่พบเด็กไม่สามารถบอกคุณค่าและประโยชน์ของข้าวและมีปัญหาพฤติกรรมไม่ชอบรับประทานข้าวกิจกรรมนี้จะสามารถใช้กับเด็กได้จริง เพราะเป็นกิจกรรมที่ให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์เรียนรู้เพื่อให้เกิดคุณค่าของข้าวโดยการลงมือปฏิบัติ ซึ่งศูนย์เด็กเล็กอื่นสามารถนำแนวทางกิจกรรมปลูกข้าวไปปรับใช้ได้

ปัจจัยความสำเร็จ

1. เจ้าหน้าที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถแก้ไขปัญหาในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. เปลี่ยนความคิดว่างานR2R คือ การเพิ่มภาระงาน แต่เป็นการทำเพื่อพัฒนาคุณภาพงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
3. ผู้บริหารเห็นความสำคัญของงานวิชาการ เป็นที่ปรึกษารวมถึงกำลังใจและพร้อมให้การสนับสนุนเต็มที่

ข้อเสนอแนะ/แนวทางการพัฒนาต่อยอด

1. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรปรับเปลี่ยนพื้นที่ในการปลูกข้าวให้สะดวกและปลอดภัยแก่เด็กมากยิ่งขึ้น เพิ่มการทำกิจกรรมเพาะปลูกที่หลากหลาย เช่น พืชผักสวนครัว และเพิ่มแหล่งน้ำให้เพียงพอสำหรับการเพาะปลูก
2. ขยายการศึกษาในกลุ่มอายุอื่นๆให้ครอบคลุมทั้งสถาบันฯ และขยายต่อในศูนย์เด็กเล็กอื่นๆ